

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньо-професійною програмою
«Міжнародні економічні відносини»

на тему: **«УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОХЕМНИХ
ІНВЕСТИЦІЙ ДО ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ»»**

Виконавець:

студента ФМЕ, гр..64

Щербини Олександра Володимировича

/підпис/

Науковий керівник:

ст. викладач кафедри МЕВ

Бурлаченко Дмитро Миколайович

/підпис/

ОДЕСА – 2020

АНОТАЦІЯ

Щербина О.В., «Удосконалення залучення прямих іноземних інвестицій до Одеського регіону», кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» за магістерською програмою «Міжнародні економічні відносини», Одеський національний економічний університет. Одеса, 2020 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є процес залучення та використання прямих іноземних інвестицій, їх вплив на соціально-економічний розвиток Одеського регіону. У роботі розглядаються теоретичні аспекти здійснення прямих іноземних інвестицій на зарубіжних ринках, та особлива увага приділяється Одеському регіону визначається вплив внутрішнього та зовнішнього середовища на міжнародну економічну діяльність підприємств та методи її оцінки. Проаналізовано проблеми прямих іноземних інвестицій в економічний розвиток Одеського регіону, здійснено факторний аналіз впливу чинників, що сприяють та заважають розвитку здійсненню прямих іноземних інвестицій. Запропоновано вдосконалення залучення міжнародних прямих інвестицій для покращення показників прямого іноземного інвестування до Одеського регіону.

Ключові слова: міжнародна економічна діяльність, теоретико-методичні основи, методи оцінки, динаміка прямих іноземних інвестицій, експорт, аналіз економічних показників прямого іноземного інвестування.

ANNOTATION

Shcherbyna OV, "Improving the attraction of foreign direct investment to Odessa region », qualifying work for a master's degree.,», thesis for Master degree in specialty 292 «International economic relations» under the program «International economic relations», Odessa National Economic University Odessa, 2020

Thesis consists of three chapters. The object of the study of the study is the process of attracting and using foreign direct investment, their impact on the socio-economic development of the Odessa region. The paper considers the theoretical aspects of foreign direct investment in foreign markets, and special attention is paid to the Odessa region determines the impact of internal and external environment on the international economic activity of enterprises and methods of its evaluation. The problems of foreign direct investment in the economic development of the Odessa region are analyzed, the factor analysis of the influence of factors that contribute to and hinder the development of foreign direct investment is carried out. It is proposed to improve the attraction of international direct investment to improve the performance of foreign direct investment in the Odessa region.

Keywords: international economic activity, theoretical and methodological bases, estimation methods, dynamics of foreign direct investment, export, analysis of economic indicators of foreign direct investment.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Однією з основних тенденцій сучасного етапу світового господарського розвитку стала економічна регіоналізація з істотною диференціацією регіонів за своїм природним, ресурсним, трудовим потенціалом і, відповідно, господарською спеціалізацією та рівнем соціально-економічного розвитку. За таких умов регіони характеризуються більшою або меншою привабливістю для ведення міжнародного бізнесу, тому кожному з них притаманні специфічні особливості у налагодженні економічних взаємовідносин із зовнішнім середовищем. Особливу роль у розвитку такого співробітництва відіграють іноземні інвестиції. Проблема залучення інвестицій стоїть перед безліччю країн та регіонів, для Одеського регіону вона теж актуальна. Так як в регіоні не вистачає власних ресурсів, насамперед фінансових, необхідно залучати саме іноземні інвестиції. Вони допомагають внутрішньому економічному розвитку, а також відновленню національної економіки.

Мета роботи. Виходячи з актуальності дослідження, метою даної кваліфікаційної роботи є розробка теоретичних та практичних засад соціально-економічного розвитку Одеського регіону на основі активізації процесу залучення прямих іноземних інвестицій.

Для реалізації поставленої мети передбачено вирішення таких **завдань**:

- розглянути економічний зміст та характерні особливості прямих іноземних інвестицій;
- розглянути умови, що впливають на залучення прямих іноземних інвестицій в регіон;
- розглянути методи оцінки прямих іноземних інвестицій як чинника економічного розвитку регіону;
- проаналізувати сучасний стан та динаміку прямих іноземних інвестицій в Одеському регіоні;
- проаналізувати проблеми прямого іноземного інвестування у економічний розвиток Одеського регіону;
- проаналізувати економічні показники прямого іноземного інвестування та їх вплив на розвиток Одеського регіону;
- здійснити прогноз та покращення показників прямого іноземного інвестування до Одеського регіону;
- розробити планування процесу залучення прямих іноземних інвестицій до Одеського регіону;
- удосконалити інформаційне забезпечення як чинник залучення прямих іноземних інвестицій в Одеський регіон.

Об'єкт дослідження. Процес залучення та використання прямих іноземних інвестицій, їх вплив на соціально-економічний розвиток Одеського регіону.

Предмет дослідження. Система організаційно-економічних заходів на регіональному рівні щодо створення сприятливих умов для залучення та ефективного використання прямих іноземних інвестицій в Одеському регіоні.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі використано загальнонаукові

та конкретно-наукові методи, а саме методи аналізу та синтезу, порівняння, статистичний аналіз, логічного та емпіричного пізнання, прогнозування (екстраполяції), методи економетричного аналізу (кореляційно-регресійного аналізу), застосовано системний підхід при викладенні матеріалу, що дало змогу розв'язати поставлені завдання. Для обробки та аналізу даних використовувались комп'ютерні програми (пакет аналізу Microsoft Office Excel 2012).

Інформаційна база дослідження. В основу дослідження було покладено наукові положення сучасної економічної теорії, праці вітчизняних та зарубіжних вчених в галузі прямого іноземного інвестування, статистична інформація, нормативні та законодавчі документи щодо іноземного інвестування.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (50 найменувань) та 2-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 93 сторінок. Основний зміст викладено на 83 сторінках. Робота містить 5 таблиць, 16 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретико-методологічні основи дослідження прямих іноземних інвестицій»* розглянуто дослідження теоретичних основ та характерні особливості прямих іноземних інвестицій, проводить огляд умов, що впливають на залучення ПІІ. Розглянуто методи оцінки прямих іноземних інвестицій як чинника економічного розвитку регіону. Розглянуто чинники, що впливають на здійснення прямих іноземних інвестицій.

У другому розділі *«Аналіз прямих іноземних інвестицій в економіці Одеського регіону»* детально проаналізовано проблеми прямого іноземного інвестування у економічний розвиток Одеського регіону та зроблен аналіз економічних показників прямого іноземного інвестування та їх вплив на розвиток Одеського регіону.

У третьому розділі *«Удосконалення залучення прямих іноземних інвестицій до Одеського регіону»* запропоновано інформаційне забезпечення як один з важливих чинників залучення прямих інвестицій в Одеський регіон.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі було визначено теоретичні й методичні засади дослідження. Визначено поняття та характерні ознаки прямих ПІІ, фактори що впливають на залучення ПІІ та особливості їх залучення, а також були визначені методи оцінки прямих іноземних інвестицій.

Отже, "ПІІ" - це сукупність грошових коштів або активів, які вкладаються в об'єкти підприємницької діяльності іноземними інвесторами, з метою отримання прибутку, а також для підвищення економічного, соціального, інноваційного та іншого стану підприємства або країни в цілому.

Визначили, що згідно законодавства України інвестиції можуть вкладатися у вигляді валюти, майна, цінних паперів, прав інтелектуальної власності та інших цінностей відповідно до законодавства. Були визначені переваги та недоліки ПІІ та не зважаючи на недоліки, більшість країн-реципієнтів все-таки дійшли висновку про домінування їхнього позитивного ефекту.

На приплив або відтік ПІІ впливає ряд чинників таких, як політичні, економічні, соціальні, правові, екологічні, географічні та інші чинники.

У роботі використано загальнонаукові та конкретно-наукові методи, а саме методи аналізу та синтезу, порівняння, статистичний аналіз, логічного та емпіричного пізнання, прогнозування (екстраполяції), методи економетричного аналізу (кореляційно-регресійного аналізу), застосовано системний підхід при викладенні матеріалу, що дало змогу розв'язати поставлені завдання. Для обробки та аналізу даних використовувались комп'ютерні програми (пакет аналізу Microsoft Office Excel 2012).

У результаті проведеного аналізу сучасного стану ПІІ у економічному розвитку Одеського регіону, було з'ясовано, що найбільший приток інвестицій в основний капітал надходить від власних коштів підприємств та організацій. Розглянувши динаміку ПІІ в регіон, видно що обсяг зменшується за останні 4 роки та 2017 році склав 1363,2 млн. дол. США. Основні країни-інвестори ПІІ в Одеський регіон це Кіпр, Сінгапур, Велика Британія, Нідерланди. Серед видів економічної діяльності Одеської області за даними 2017 року більш інвестицій спрямовуються у такі сфери, як транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність, державне управління й оборона, обов'язкове соціальне страхування, сільське, лісове та рибне господарство, промисловість та будівництво.

Розглянуто інвестиційну ефективність Одеського регіону серед інших регіонів України за допомогою рейтингу інвестиційної привабливості. Та визначено, що Одеський регіон займає 4 місце та відповідає високому рівню *ineB*.

Проаналізовано проблеми ПІІ у економічний розвиток Одеського регіону за основними складовими та однією з головних причин, як зазначалося є недосконале законодавство. Іншими проблемами є некомпактна територія, обмеженість мінерально-сировинної бази, незадовільний стан транспортної інфраструктури, напружена екологічна ситуація, міграційний відтік працездатного населення, нерозвинутий інформаційний простір, незадовільний стан водопостачання та каналізаційного господарства, напружена політична ситуація, несприятливий імідж

регіону та інші.

За двома напрямками було здійснено дослідження взаємовпливу ПІІ та соціально-економічного розвитку регіону: вплив ПІІ на соціально-економічний розвиток регіону та вплив факторів соціально-економічного розвитку регіону на процес залучення ПІІ.

Отже, за результатами аналізу видно, що завдяки збільшенню інвестицій в регіон, ВРП, експорт товарів та реалізованої промислової продукції буде збільшуватись. Але зі зростанням числа осіб, що навчаються у ВНЗ Одеського регіону буде знижуватись. При зростанні частки ПІІ у ВРП регіону буде зменшуватись кількість зайнятого населення. Це може обумовлюватись модернізацією та технічним прогресом. Аналізуючи вплив факторів соціально-економічного розвитку Одеського регіону, щодо процесу залучення ПІІ, майже за всіма факторами зв'язок обернений, що пояснюється загальною економічною та політичною ситуацією в регіоні.

Розглянувши перспективи залучення ПІІ у економічний розвиток Одеського регіону можна зазначити, що обсяг ПІІ в Одеський регіон у 2018-2019 рр. збільшиться порівняно з 2017 роком, це можна побачити за допомогою прогнозу та лінії тренду. Але ці обсяги не значні та займають малу частку порівняно з іншими джерелами фінансування. Тому були запропоновані заходи щодо вдосконалення інвестиційного клімату:

- сприяти просуванню продукції місцевих підприємств-виробників та постачальників послуг на нові перспективні ринки ЄС, Азії, інших країн світу та поверненню на втрачені ринки збуту;
- співпрацювати з профільними асоціаціями і об'єднаннями щодо підвищення рівня експортного потенціалу підприємств-виробників та сільгоспвиробників регіону та активного просування виробленої продукції на зовнішні ринки;
- проводити роботи щодо залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги;
- сприяти орієнтації експорту товарів місцевих виробників на привабливі з точки зору конкурентоспроможності закордонні ринки збуту;
- залучати суб'єктів господарювання до участі у заходах з презентації економічного та інвестиційного потенціалу регіону в рамках міжнародних та національних виставково-ярмаркових заходів;
- сприяти організації та проведенню бізнес-форумів, ділових зустрічей, семінарів, круглих столів за участю представників ділових кіл зарубіжних країн спрямованих на поширення інформації щодо експортного потенціалу регіону;
- надати інформаційну підтримку підприємствам-експортерам в розширенні їхньої присутності на міжнародних торговельних ринках та в пошуку бізнес-партнерів за кордоном;
- супроводжувати і підтримувати в реалізації інвестиційних проектів, спрямованих на розбудову інженерно-транспортної, туристичної інфраструктури, агропромислового комплексу, енергоефективності та впровадження сучасних технологій;
- супроводжувати діяльність в рамках спільного Проекту Європейського

Союзу та Програми розвитку ООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду», що фінансується Європейською Комісією в рамках програми технічної допомоги ЄС, що співфінансується і впроваджується Програмою розвитку ООН в Україні;

сприяти організації та проведенню бізнес-форумів, ділових зустрічей, семінарів, круглих столів та інших іміджевих заходів з питань інвестиційної діяльності;

- сприяти державно-приватного діалогу з метою створення комфортного середовища для розвитку приватного сектора та економічного зростання;
- надати сприяння щодо реалізації інвестиційних проектів у рамках державно-приватного партнерства та здійснення моніторингу стану їх реалізації;
- підтримувати іноземних та вітчизняних інвесторів в процесі підготовки та реалізації інвестиційних проектів, зокрема в частині надання методичноконсультативної допомоги відповідно до законодавства України;
- надавати допомоги місцевим підприємствам в пошуку іноземних партнерів, нових ринків збуту;
- залучення коштів міжнародних фінансових організацій в інвестиційні проекти з розвитку регіону;
- та інші.

Для залучення іноземних інвестицій в Одеський регіон були визначені стратегічні цілі шляхом здійснення оперативних цілей через визначені завдання. Основні напрями серед них були: формування і розвиток конкурентоспроможного міста, зручного для бізнесу і привабливого для інвестицій; модернізація транспортної інфраструктури та перетворення міста у великий транспортно-логістичний центр; забезпечення комфортних умов проживання в місті, поліпшення якості житлово-комунальних послуг та дорожньо-транспортного забезпечення; формування і розвиток в місті конкурентоспроможного туристичного комплексу; розвиток сільських територій; формування конкурентоспроможного інтелектуального капіталу; поглиблення євроінтеграційних процесів.

Активізація транскордонного співробітництва є також перспективою залучення ПІІ. Для того, щоб воно було ефективним необхідно здійснювати політику в цьому напрямі. Потрібно розвивати прикордонні території, а саме розбудовувати прикордонну інфраструктуру та впроваджувати проекти у сфері міжнародної співпраці.

Була приділена увага й інформаційному забезпеченню інвестиційної діяльності Одеського регіону. Розглянуто Агентство з питань інвестицій та розвитку, його основні функції та роль, а також сайт "INVESTMENT AGENCY", який був розроблений для цієї організації. Він є дуже важливим для залучення інвесторів, на ньому опубліковується інформація про регіон та проекти. Але він є недосконалим та потребує деяких виправлень таких, як: створити сайт на декількох основних мовах, це українська, англійська, німецька, французька, а також мова основних інвесторів Одеського регіону; інформацію повинно розташовувати більш локалічно та комфортно для перегляду; не вистачає опису про перспективні сфери, рекреаційні зони, інфраструктуру, агробізнес, заповідні зони та інші галузі, які потребують уваги та грошових вкладень; створити інформацію про кожний район Одеського регіону. Також було зазначено, що для інформаційного забезпечення

необхідно розробляти форуми та компанії, що будуть представляти регіон на міжнародній арені. Як приклад, було взято форум “Investment promotion forum Odessa 5T”.

Отже, можна сказати що Одеський регіон є перспективним для іноземних інвесторів, хоча і має проблеми та недоліки. ПІІ - це шлях до розвитку регіону, до підвищення життєвого рівня населення, економічного зростання та наукового і інноваційного прогресу.